

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ХІМІЇ ТА ХІМІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник факультету оперативно-
рятувальних сил

Роман ПОНОМАРЕНКО

«28» 2022 року.

ПРОГРАМА

навчальної практики здобувачів вищої освіти НУЦЗ України
на посаді начальника відділення радіаційної та хімічної розвідки групи РХБ
захисту (начальника відділення спеціальної та санітарної обробки групи РХБ
захисту; начальника хіміко-радіометричної лабораторії групи РХБ захисту)
аварійно-рятувального підрозділу ГУ ДСНС України в областях
підготовки бакалавра
спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія»
ОПП Радіаційний та хімічний захист
6 семестр

Розробник(и) програми:

Слепужніков Є.Д. – заступник начальника кафедри спеціальної хімії та хімічної технології факультету оперативно-рятувальних сил, Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Програму навчальної практики рекомендовано кафедрою

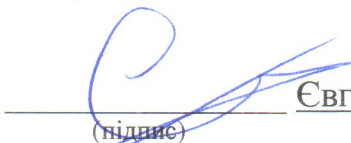
спеціальної хімії та хімічної технології

(назва кафедри)

Протокол від «15» липня 2022 року №1

Заступник начальника кафедри спеціальної хімії та хімічної технології

(назва кафедри)

(підпис) Євген СЛЕПУЖНІКОВ
(власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

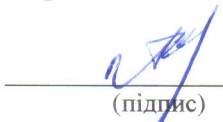
«15» липня 2022 року

Рекомендовано вченою радою факультету оперативно-рятувальних сил

(назва факультету)

Протокол від «25» серпня 2022 року №12

Гарант освітньої програми

(підпис) Марина ЧИРКІНА
(власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«15» 07 2022 року

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ

ВСТУП

1. Мета та завдання практики

1.1. Практика має на меті:

Поглибити та систематизувати знання і вміння здобувачів за програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 161 “Хімічні технології та інженерія” шляхом залучення здобувачів до виконання професійно-службових завдань фахівців з радіаційного та хімічного захисту, хімічної технології. Набуття здобувачами практичних професійних навичок та вмінь, необхідних для виконання майбутніх функціональних обов'язків, виховання потреби систематичного оновлення знань та творчого застосування їх у практичній діяльності

1.2. Основними завданнями є:

- Закріплення і вдосконалення здобувачами теоретичних знань.
- Формування у здобувачів професійних умінь та навичок для виконання майбутніх функціональних обов'язків.
- Виховання потреби систематичного поновлювання своїх знань та творчого використання їх в практичній діяльності.
- Збір і узагальнення здобувачами інформації про роботу начальника групи радіаційного та хімічного захисту аварійно-рятувального підрозділу з метою її використання в навчальному процесі.
- Прищеплення інтересу до вибраної спеціальності.
- Вивчення ділових та моральних якостей здобувачами для більш доцільного їх використання на місці роботи.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

№ з/п	Робота для виконання	Звітний матеріал
1	Ознайомитись з:	
1.1	Функціональними обов'язками посадових осіб підрозділу, у якому відбувається практика	Відмітка у щоденнику
1.2	Структурою аварійно-рятувального підрозділу	Відмітка у щоденнику
1.3	Планами ліквідації аварійної ситуації на об'єктах першої категорії радіаційної небезпеки (у разі наявності) та планами аварійних заходів вантажовідправників і перевізників хімічних небезпечних речовин;	Відмітка у щоденнику
1.4.	Законами та іншими нормативно-правовими актами з питань цивільного захисту та запобігання надзвичайним ситуаціям	Відмітка у щоденнику
1.5	Положеннями, наказами, інструкціями та іншими документами, що регламентують організацію, проходження і несення служби в аварійно-рятувальних підрозділах	Відмітка у щоденнику

№ з/п	Робота для виконання	Звітний матеріал
1.6	Нормативними документами, щодо забезпечення населення засобами радіаційного і хімічного захисту та організації місць їх зберігання;	Відмітка у щоденнику
1.7	Порядком організації та координації заходів щодо захисту населення і територій у разі виникнення радіаційних аварій та надзвичайних ситуацій, пов'язаних із виливом (викидом) небезпечних хімічних речовин;	Відмітка у щоденнику
2	Вивчити:	
2.1	Правила з охорони праці;	Відмітка у щоденнику
2.2	Посадові обов'язки начальника відділення радіаційної та хімічної розвідки групи РХБ захисту (начальника відділення спеціальної та санітарної обробки групи РХБ захисту; начальника хіміко-радіометричної лабораторії групи РХБ захисту);	Відмітка у щоденнику
2.3	Тактико-технічні характеристики спеціальних автомобілів, спорядження та спеціального устаткування, яке використовується під час аварійно-рятувальних робіт;	Відмітка у щоденнику
2.4	Технологію проведення радіаційної та хімічної розвідки, види техногенних аварій і катастроф за їх характеристиками та класифікаціями;	Відмітка у щоденнику
2.5	Завдання і можливості групи радіаційного та хімічного захисту аварійно-рятувального підрозділу;	Відмітка у щоденнику
2.6	Основні види, властивості, джерела і вражаючі фактори радіоактивних випромінювань та небезпечних хімічних речовин;	Відмітка у щоденнику
2.7	Технічні характеристики, будову, принципи дії і правила роботи з приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і газоаналітичного контролю, засобами особистого захисту, спецобробки та інші.;	Відмітка у щоденнику
2.8	Правила роботи у зонах зараження радіоактивними та отруйними речовинами при проведенні аварійно-рятувальних робіт в умовах аварій, катастроф, стихійних лих, пожеж;	Відмітка у щоденнику
2.9	Правила безпеки при роботі з приладами та заходи радіаційної та хімічної безпеки при виконанні аварійно-рятувальних робіт. Правила застосування засобів зв'язку, аварійно-технічного обладнання, його експлуатації;	Відмітка у щоденнику
2.10	Порядок дій за сигналами про надзвичайну ситуацію;	Відмітка у щоденнику
2.11	Порядок утримання експлуатації, та списання техніки і майна;	Відмітка у щоденнику

№ з/п	Робота для виконання	Звітний матеріал
2.12	Правила надання екстреної медичної допомоги у зоні надзвичайної ситуації (осередку ураження) постраждалим та рятувальникам.	Відмітка у щоденнику
3	Практично здійснити:	
3.1.	Технічне обслуговування, випробування та ремонт засобів контролю рівня радіаційного забруднення;	Відмітка у щоденнику
3.2	Контроль дотримання дисципліни проведення робіт у аварійно-рятувальному підрозділі;	Відмітка у щоденнику
3.3	Контроль експлуатації обладнання;	Відмітка у щоденнику
3.4	Дозиметричні, радіометричні дослідження згідно із регламентом радіаційного контролю, а також хімічний аналіз на наявність небезпечних хімічних речовин;	Відмітка у щоденнику
4	Взяти участь:	
4.1	У проведенні перевірок умов зберігання, знешкодження, утилізації, видалення і захоронення небезпечних речовин та виробів, що містять такі речовини;	Відмітка у щоденнику
4.2	У з'ясуванні причин виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру, та оцінки дій органів управління і сил щодо організації та проведення ними рятувальних й інших невідкладних робіт (у випадку виникнення НС);	Відмітка у щоденнику
4.3	У інформуванні громадськості про реалізацію державної політики з питань, віднесених до компетенції ДСНС України, та проводити інформаційно-роз'яснювальну, пропагандистську і культурно-масову роботу з популяризації служби цивільного захисту;	Відмітка у щоденнику
4.4	У розробці інженерно-технічних заходів щодо підвищення стану охорони праці	Копії документів
4.5	У виконанні робіт з радіаційного і хімічного контролю у рамках основної діяльності служб радіаційної та хімічної безпеки.	Відмітка у щоденнику

2.1. Відповідальність за організацію і проведення навчальної практики, а також безпосередній контроль покладається на керівництво університету та відповідальних осіб базових підрозділів ДСНС України, а навчально-методичне забезпечення на відповідні кафедри університету.

2.2. Організацію проведення навчальної практики здобувачів на посаді інженер – хімік, інженер – радіолог забезпечує НУЦЗ України. Загальне керівництво навчальною практикою слухачів здійснює керівник практики, який призначається наказом ректора із числа найбільш підготовлених працівників Національного університету цивільного захисту України. Організаційні питання, пов'язані з проведенням навчальної практики, визначаються наказом по підприємству (організації, установі) (далі база практики). Безпосередніми

керівниками навчальної практики призначаються найбільш досвідчені працівники відповідної організації які мають відповідний кваліфікаційний рівень і достатній практичний досвід, високі ділові та моральні якості.

Проходження навчальної практики здійснюється за індивідуальним планом, що розробляється здобувачем згідно з програмою, яка відповідає освітньо-професійній програмі «Радіаційний та хімічний захист» та планом роботи підрозділу під керівництвом безпосереднього керівника, затверджується начальником підрозділу.

База практики повинна:

Надати допомогу у корегуванні плану навчальної практики відповідно до специфіки функціонування підрозділу ДСНС. Створити необхідні умови для виконання слухачами плану навчальної практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі навчальної практики та майбутній спеціальності.

Забезпечити здобувачам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці. У разі потреби навчати здобувачів безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

Надати здобувачам і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

Організувати своєчасне оформлення і видачу здобувачам вищої освіти на період навчальної практики вкладишів до посвідчення особи, що підтверджують виконання ними обов'язків на конкретній посаді.

Забезпечити облік виходу на роботу здобувачів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти вищий навчальний заклад.

Після закінчення навчальної практики скласти характеристику із оцінкою роботи здобувача.

Під час навчальної практики здобувачі підпорядковуються начальнику відповідного підрозділу.

На керівників підрозділів, де проходять навчальну практику здобувачі, та безпосередніх керівників практики покладається:

- забезпечення виконання програми та індивідуальних планів навчальної практики в повному обсязі, ознайомлення з режимом роботи здобувачів;
- призначення безпосередніх керівників навчальної практики з числа найбільш досвідчених працівників;
- представлення здобувачів співробітникам, роз'яснення їх правового статусу, ролі та завдань під час виконання своїх обов'язків;
- контроль за включенням до плану навчальної практики заходів, відображених у змісті програми та створення умов для їх виконання у повному обсязі;
- інструктаж здобувачів із безпеки праці, ознайомлення із завданнями і функціями підрозділу, його структурою, внутрішнім розпорядком;

- облік та оцінка роботи здобувачів, контроль за виконанням планів навчальної практики, затвердження звіту, контроль за веденням щоденнику;
- проведення виховної роботи зі здобувачами;
- створення для здобувачів необхідних житлово-побутових умов (надання, якщо можливо, безкоштовного житла, медичного обслуговування), а також забезпечення робочими місцями, необхідним майном, службовими бланками, літературою тощо;
- аналіз роботи здобувачів і надання їм допомоги в успішному виконанні програми навчальної практики.

2. Обов'язки і права здобувача

Здобувач зобов'язаний виконувати програму навчальної практики.

Після прибуття на місце практики здобувач зобов'язаний:

- відрекомендуватися керівнику відповідного підрозділу або лабораторії, обговорити із ним програму практики;
 - вивчити план роботи, завдання, які стоять перед підрозділом, розпорядок дня, ознайомитись із вимогами з охорони праці;
 - на основі програми практики скласти індивідуальний план роботи на період практики і подати його на затвердження начальнику відповідної служби (відділу).
- У ході практики здобувач зобов'язаний:
- вивчити функціональні обов'язки згідно з призначеної посади;
 - чітко спланувати свою роботу;
 - ретельно та якісно проводити кожний із заходів, сумлінно виконувати службові доручення;
 - дотримуватись розпорядку дня, встановленого в підрозділі за місцем проходження практики;
 - виявляти організованість, ініціативу, дотримуватись вимог законодавчих та нормативних актів України, виявляти повагу до співробітників;
 - вивчати накази, інструкції, керівні і нормативні документи, що стосуються організації роботи на підприємстві і відповідному підрозділі. Пройти інструктаж з охорони праці;

- вести облік проведених заходів у щоденнику практики (**Додаток 1**).

- брати участь у громадському житті колективу;

- під час проходження практики дотримуватись правил безпеки праці.

Здобувачу в період практики забороняється керувати автотранспортом.

По закінченню практики здобувач складає звіт (**Додаток 2**), який затверджується начальником служби (відділу). У звіті необхідно відобразити:

- назву підприємства (організації, установи), його структуру та стислу характеристику;
- підсумки виконання програм практики та індивідуального плану (що конкретно зроблено, що вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично);
- висновки щодо організації та проходження практики;
- труднощі і недоліки, які виникли у період проходження практики;
- пропозиції щодо удосконалення навчального процесу та поліпшення організації практики в підрозділі.

До звіту додаються матеріали, в яких вміщено узагальнення (копії службових документів, виконаних в ході практики, довідки, плани, рішення зборів, матеріали

наочної агітації тощо). Звіт затверджується керівником підприємства, на якому відбувалась практика.

Здобувачі мають право:

- знайомитись з усіма службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою та індивідуальними планами;
- користуватися технічними та іншими засобами, наявними на підприємстві, службовою та довідковою літературою, інвентарним майном;
- вносити пропозиції керівництву підрозділу та університету щодо вдосконалення організації і проведення практики, навчального процесу.

На практику відводиться **90** годин / **3** кредити ECTS.

3. Підведення підсумків практики

4.1. По закінченні практики безпосередній керівник складає характеристику на здобувача в займаній посаді, яку підписує начальник підрозділу. Підпис начальника скріплюється печаткою. В характеристиці необхідно відобразити: обсяг та якість виконання програми практики, рівень підготовки його до виконання службових обов'язків та вміння реалізувати набуті теоретичні знання під час практики, навички здобувача складати службові, адміністративні та оперативні документи, особисті моральні якості, дисциплінованість, культурний рівень тощо. Обов'язково виставляється оцінка за практику на посаді.

4.2. Після закінчення практики здобувач складає звіт, в якому відображає питання:

- де, коли і на якій посаді проходив практику;
- відомості про виконання програми практики;
- відомості про виконання індивідуальних завдань керівника практики;
- відомості про участь у виховній роботі, проведення інформування серед населення, участь у спортивно-громадській і культурній роботі;
- пропозиції щодо покращення умов проходження практики та внесення змін у програму.

4.3. До звіту додається:

- щоденник практики з підписами, затверджений начальником підрозділу;
- звіт про практику;
- характеристики з виставленою оцінкою, яка відображає обсяг та якість виконання програми практики;

4.4. По закінченні практики здобувач складає залік комісії, яка призначається наказом начальника ГУ ДСНС України в області. Комісія робить остаточний висновок про підсумки практики на підставі вивчення наданих документів, характеристик з підрозділів, повноти відповідей на поставлені питання та виставляє оцінку у звіті здобувача. За підсумками роботи комісії видається наказ по ГУ, який надсилається до університету разом з пропозиціями та зауваженнями з питань змісту програми, організації практики та оцінкою рівня підготовки здобувачів.

4.5. По прибутті в університету здобувачі складають залік призначеній наказом ректора комісії, яка з урахуванням оцінки ГУ ДСНС України в області виставляє загальну оцінку за практику.

4.6. Здобувачі, які не виконали програму практики і одержали незадовільні оцінки та відгуки про роботу, або які не захистили звіт комісії ГУ ДСНС в області без поважних причин, відраховуються. Якщо програма навчальної практики невиконана з поважних причин, то здобувачі зобов'язані виконати її в період

канікулярної відпустки.

4.7. Загальні підсумки практики і заходи щодо подальшого вдосконалення обговорюються на вченій раді факультету.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДСК 6.074.120-01 „Основні санітарні правила протирадіаційного захисту України”, затверджені наказом Головного державного санітарного лікаря України від 29.11.2002 №433
2. Закон України „Про перевезення небезпечних вантажів” (ВВР, 2000, № 28, ст. 222).
3. Закон України „Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання” від 14.01.98 №15
4. Закон України „Про фізичний захист джерел іонізуючого випромінювання” від 19.10.2000 №2064
5. Закон України „Про використання ядерної енергії та радіаційної безпеки” від 08.02.95 №39
6. Закон України „Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення” від 12.03.2001 №2893 – III
7. “Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)”, затверджені наказом МОЗ України від 14.07.97р. №208.
8. “Норми радіаційної безпеки України (доповнення). Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення (НРБУ-97/Д-2000)”, затверджені постановою Головного санітарного лікаря України від 12.07.2000 №16
9. Постанова КМ України № 1099 від 1998 р. „Положення про класифікацію надзвичайних ситуацій”.
10. Постанова КМУ №1332 від 29.11.97 „Про основні засади організації перевезення радіоактивних матеріалів територією України”.

Затверджую

Начальник _____
(найменування підрозділу)

(спеціальне звання)

(підпис) (ініціали, прізвище)

" ____ " _____ 20 ____ року

(повне найменування ЗВО ЦЗ)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики, підрозділ, посада, на якій проводиться практика)

здобувача _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

інститут (факультет) _____

освітній рівень _____

спеціальність _____

освітня програма _____

_____ курс, навчальна група _____

Прибув у підрозділ

(повна назва підрозділу)

„_____” _____20____року

М П

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підрозділу

(повна назва підрозділу)

„_____” _____20____року

М П

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний план проходження практики

№ з/п	Найменування заходів	Строк виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4

Практикант

_____ (спеціальне звання) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Керівник практики _____
(посада)

_____ (спеціальне звання) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Робочі записи під час практики

[illegible]

Примітки: 1. У робочих записах здобувач стисло відображає роботу, яка ним виконана протягом дня.

2. У графі “Заходи” відображається стислий зміст вивченого матеріалу (документи служби, посадові обов’язки, оперативно-тактична характеристика району тощо).
3. У щоденнику можуть бути відображені пропозиції здобувача, які необхідно довести до відома керівництва підрозділу або закладу вищої освіти з питань покращення організації та проведення практики.

Відгук і оцінка про роботу здобувача на практиці

(назва структурного підрозділу бази практики)

[illegible]

Керівник практики _____ (посада)

(спеціальне звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 20 __ року

М П

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

[illegible]

Додаток 2

Затверджую

Начальник _____
(найменування підрозділу)_____
(спеціальне звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

" ____ " _____ 20 ____ року

Звіт

про проходження практики
здобувачем групи _____, ____-го курсу_____
(назва ЗВО ЦЗ, підрозділ та посада, на якій проводиться практика)_____
(прізвище, ім'я та по батькові)

У звіті висвітлюються:

назва підрозділу, його коротка характеристика;

підсумки виконання програми практики та індивідуального завдання кафедри (що конкретно зроблено, вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично);

висновки щодо позитивних моментів організації та проходження практики; труднощі і недоліки, які були за період проходження практики, недостатність у знаннях, отриманих під час навчання;

обґрунтовані пропозиції (якщо такі є) щодо покращання організації практики.

(Обсяг - не менше 2 сторінок)

Склав:

здобувач

(підпис)

(ініціали, прізвище)

" ____ " _____ 20 ____ року

пропозиції від керівництва підрозділу (керівника практики) щодо вдосконалення організації практики;

відмітка про виконання індивідуального плану.

Керівник практики _____

(спеціальне звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« ____ » ____ 20 ____ року